

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/466/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6414208883
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6414208883.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a členov senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v právnej veci žalobcu COFIDIS, a.s., so sídlom Suché mýto 1, 811 03 Bratislava, IČO : 36 816 337, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Antovszká, s.r.o., so sídlom Bárdošova 2/A, 831 01 Bratislava, IČO: 36 866 881, proti žalovanej X. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom R. I. XXX/XX, XX XXX H., v konaní o zaplatenie 709,76 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č.k. 4C/3/2015 - 39 zo dňa 10. 06. 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobu zamietol (prvý výrok), **p o t v r d z u j e**.

Rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania (druhý výrok) **m e n í t a k**, že žalovanej náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“, resp. „súd prvej inštancie“, event. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 10. 06. 2015 zamietol žalobu žalobcu, ktorou navrhoval, aby žalovaná bola povinná zaplatiť mu dlžnú sumu vo výške 709,76 Eur, ktorá pozostávala z úveru vo výške 608,23 Eur, úroku za poskytnutie úveru vo výške 71,20 Eur, z poplatku z omeškania so splácaním úveru vo výške 4,68 Eur a poistenia vo výške 25,65 Eur v plnom rozsahu (prvý výrok). O trovách konania rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (druhý výrok).

Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca so žalovanou dňa 06. 03. 2008 uzavreli Zmluvu o revolvingovom úvere č. XXXXXXXX, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úverový limit vo výške 996,- Eur. Žalovaná čerpala z úveru sumu 1 555,82 Eur a zaplatila žalobcovi sumu 2 552,60 Eur. Žalobca sa domáhal zaplatenia sumy 709,76 Eur (rozdiel medzi debetnými položkami a kreditnými položkami). Debetné položky predstavovali čerpaný úver v uvedenej výške, ďalej úroky vo výške 1 336,21 Eur, poplatky za upomienky 26,17 Eur, poistné vo výške 403,44 Eur, spolu 3 321,64 Eur. Kreditné položky predstavovali úhradu vo výške 2 552,60 Eur, storno úroky 59,28 Eur, spolu 2 611,88 Eur. Z obsahu Zmluvy o revolvingovom úvere mal súd prvej inštancie preukázané, že Zmluva o revolvingovom úvere neobsahovala náležitosti v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej aj „ZoSÚ“, resp. „Zákon o spotrebiteľských úveroch“). Podľa názoru prvoinštančného súdu dojednania uvedené v citovanom ustanovení ZoSÚ nemôžu byť súčasťou Všeobecných obchodných podmienok, ale iba spotrebiteľskej zmluvy, ktorá je opatrená podpisom spotrebiteľa (žalovanej). V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného tým, že text spotrebiteľskej zmluvy, obzvlášť ak ide o zmluvy formulárové, má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný,

prehľadný a logicky usporiadaný, napr. zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti ako okolitý text, nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatnej povahy. Uvedená zásada poctivosti dopadá aj na aplikáciu Všeobecných obchodných podmienok. Aj v spotrebiteľských zmluvách je možné Všeobecné obchodné podmienky uplatniť, avšak taká aplikácia má nielen formálne obmedzenia, ale aj obmedzenia obsahové. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť predovšetkým na to, aby nebolo potrebné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a v ktorých predpokladá, že pozornosť spotrebiteľa pravdepodobne uniknú. Ak tak aj napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu. Súd prvej inštancie uviedol, že záväzok žalovanej (spotrebiteľa) platiť poplatky, úroky sa nachádza jedine vo Všeobecných obchodných podmienkach, pričom text je veľmi ťažko čitateľný. Pretože obsah záväzku je len uvedený vo Všeobecných obchodných podmienkach, ktoré by mali obsahovať len pomocné vysvetľujúce a technické ustanovenia, podľa názoru súdu prvej inštancie takýmto dojednaniám nie je možné priznať právnu ochranu. Súd prvej inštancie konštatoval, že od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere (§ 4 ods. 5 ZoSÚ). Žalovaná čerpala úver vo výške 1 555,82 Eur a žalobcovi zaplatila sumu 2 552,60 Eur. Pretože od spotrebiteľa nie je možné požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere, súd prvej inštancie žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietol.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože žalovaná mala vo veci úspech, avšak trovy konania si neuplatnila.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie žalobca podal v zákonnej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil trovy odvolacieho konania. Odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa ustanovenia § 221 písm. f), § 205 ods. 2 písm. d), f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“). V odvolaní uviedol, že uzavrel so žalovanou dňa 10. 03. 2008 Zmluvu o revolvingovom úvere č. XXXXXXXX. Podstatou zmluvy o úvere je, že veriteľ poskytne peniaze do určitej sumy v prospech dlžníka a na jeho požiadanie. Záväzku veriteľa zodpovedá záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky. Podľa jeho názoru zmluva o úvere obsahovala náležitosti uvedené v ustanovení § 4 ods. 2 písm. i) ZoSÚ. V posudzovanej veci ide o revolvingový úver, podstatou ktorého je, že klient čerpá finančné prostriedky opakovane v rámci určitého finančného limitu (úverového rámca). Na prvé čerpanie úveru sa po dohode stanoví výška splátok a ich počet. Klient však po podpise revolvingovej zmluvy môže čerpať ďalšie finančné prostriedky v rámci úverového limitu. Z uvedeného vyplýva, že revolvingový úver možno zároveň nielen splácať, ale aj ďalej čerpať, a to až do maximálnej výšky stanovenej v zmluve. Možnosť čerpania úveru a jeho výška je v plnom rozsahu ponechaná na vôľu dlžníka a je obmedzená len maximálnym finančným limitom a nie dobou, do ktorej by dlžník musel úver čerpaný takýmto spôsobom splatiť. Podľa jeho názoru pri revolvingovej zmluve je nemožné vopred určiť výšku a počet splátok opakovane čerpaného úveru, pretože ani sám dlžník pri prvom čerpaní úveru v čase uzavretia zmluvy nevie, či v budúcnosti bude na základe revolvingovej zmluvy čerpať ďalšie finančné prostriedky a ak áno, v ako rozsahu a aká výška splátky, ich počet a termínu budú z toho dôvodu dojednané. Všeobecné obchodné podmienky (ďalej aj „VOP“) ustanovili základný modus určenia výšky splátok a práva a povinnosti z toho vyplývajúce a v prílohe č. 3 - Príklad nákladov a splátok úveru je uvedená výška minimálnej splátky pri príkladoch úverových limitov. Žalovaná mala teda povinnosť platiť minimálne mesačné splátky, s ktorých výškou bola oboznámená. V prípade záujmu mohla však platiť aj vyššie splátky. Ďalej uviedol, že zmluva o úvere tvorila so Všeobecnými obchodnými podmienkami samostatný dokument, a preto ustanovenia Všeobecných obchodných podmienok museli byť známe aj žalovanej. Zmluva o úvere ustanovuje, že dlžník berie na vedomie, že neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere sú VOP, ktoré sú vytlačená na rubovej strane tlačiva zmluvy o úvere a prílohy 1 - 4 a podpisom potvrdzuje, že sa s nimi riadne oboznámil. Žalovanú dostatočne upozornil na nevyhnutnosť preštudovania si nielen zmluvy o úvere ale aj jej neoddeliteľných súčasností. Pretože žalovaná prejavila súhlas nielen s uzatvorením zmluvy o úvere, ale aj súhlas byť viazaná Všeobecnými obchodnými podmienkami, má za to, že žalovaná o povinnostiach vyplývajúcich zo zmluvy za poskytnutie úveru vedela. Ďalej poukázal na čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Odvolanie žalobcu bolo doručené súdu prvej inštancie dňa 22. 07. 2015, teda ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol ku dňu 01. 07. 2016 zrušený zákonom č.

160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“). Dňa 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť nový procesnoprávny kódex - Civilný sporový poriadok, ktorý v prechodných ustanoveniach, v § 470 ods. 1 uvádza: „Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.“ Pretože odvolacie konanie prebieha už v dobe účinnosti CSP, bolo potrebné na odvolacie konanie aplikovať príslušné ustanovenia CSP s poukazom na ustanovenie § 470 ods. 2 veta prvá CSP, v zmysle ktorého ostávajú právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP zachované.

4. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací (podľa § 34 CSP), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a 380 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1, 2 CSP a contrario a rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu zamietol (prvý výrok) ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a vo výroku o trovách konania (druhý výrok) rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 388 CSP zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 CSP).

5. Z predloženého súdneho spisu odvolací súd zistil, že žalobca a žalovaná dňa 06. 03. 2008 uzavreli Zmluvu o revolvingovom úvere č. XXXXXXXX s úverovým limitom 30.000,-Sk (takáto suma je „zaškrtnutá“ vo vopred pripravenom formulárovom vyhotovení zmluvy). Zmluva obsahuje označenie veriteľa - žalobcu, osobné údaje žalovanej, ako aj údaje o jej rodinnom stave, zamestnaní, spôsobe bývania, čistých mesačných príjmoch a mesačných nákladoch dlžníka. Ďalej sú v zmluve malým a ťažko čitateľným písmom uvedené skutočnosti o poistení, dohoda o zrážkach zo mzdy a súhlas so spracovaním osobných údajov. Údaje o úrokovej sadzbe a ročnej percentuálnej miere nákladov sú uvedené ešte menším a ťažko čitateľným písmom ako predošlé uvedené časti zmluvy s tým, že „úroková sadzba platná ku dňu podpisu tejto zmluvy : 2,14% mesačne pre všetky úverové limity. RPMN sa určuje podľa článku 5.4 VOP. Pre úverový limit nad 60.000,-Sk je minimálna mesačná splátka 3,995% z úverového limitu.“ Rovnakým typom písma je ďalej uvedené, že dlžník berie na vedomie, že neoddeliteľnou súčasťou zmluvy sú Všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy s tým, že potvrdil, že sa s nimi oboznámil, považuje ich za dostatočne zrozumiteľné a prejavuje súhlas byť nimi viazaný. Žalobca k žalobe doložil fotokópiu zmluvy, Všeobecné obchodné podmienky, fotokópiu občianskeho preukazu žalovanej, fotokópiu potvrdenia o výške príjmu zo dňa 06. 03. 2008, výpoveď zmluvy o úvere a zánik poistenia zo dňa 02. 06. 2014, platobnú históriu a Prílohy 1, 2, 3 k zmluve o úvere.

6. Odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania žalobcu viazaný, preto sa pri posudzovaní veci zaoberal len námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní a procesným postupom okresného súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 380 ods. 2 CSP). Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalobcu ako aj predchádzajúce konanie a napadnutý rozsudok okresného súdu v prvom výroku potvrdil.

7. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie dôvody žalobcu odvolací súd udáva, že okresný súd na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil.

8. Je potrebné zdôrazniť, že Zákon o spotrebiteľských úveroch vyžaduje, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere spĺňala prísne obsahové náležitosti. Cieľom tejto právnej úpravy je totiž ochrana spotrebiteľa ako slabšieho účastníka záväzkovoprávneho vzťahu zo spotrebiteľského úveru.

9. Zákon o spotrebiteľských úveroch v ustanoveniach § 4 definuje, ktoré náležitosti musí obsahovať zmluva o spotrebiteľskom úvere. Ak zmluva nemá písomnú formu alebo neobsahuje náležitosti uvedené v zákone, zákon s ich absenciou spája rôzne dôsledky, t.j. neplatnosť (ak zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu), resp. poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (ak zmluva neobsahuje obligatórne náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. a/, b/, d/ až j/, k/, l/).

10. Z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i/ ZoSÚ vyplýva, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať okrem všeobecných náležitostí (§ 43 Občianskeho zákonníka) aj výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Absencia uvedenia údajov o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a iných poplatkov má za následok, že úver sa bude považovať za bezúročný a bez poplatkov.

11. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že Zmluva o revolvingovom úvere je zmluvou spotrebiteľskou a keďže neobsahuje obligatórne náležitosti podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) ZoSÚ, zákonným dôsledkom potom je, že úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov - § 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 ZoSÚ. S týmto záverom súhlasí aj odvolací súd. Odvolací súd uvádza, že zmluva o revolvingovom úvere neobsahuje (okrem zaškrtnutej varianty 30.000,-Sk) údaje, na ktoré poukazuje žalobca v odvolaní, t.j. údaj o prvom čerpaní úveru, výške splátok, ani ich počet. Odvolací súd konštatuje, že ani zo Všeobecných obchodných podmienok, eventuálne z obsahu Prílohy 3 (Sadzobník poplatkov), ktoré nie sú verifikované podpismi žalobcu ani žalovanej, nie je možné určiť konkrétnu výšku, počet splátok istiny, úrokov a iných poplatkov.

12. Z tohto dôvodu síce nie je možné považovať spornú Zmluvu o revolvingovom úvere za neplatnú, avšak poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (§ 4 ods. 5 ZoSÚ v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy).

13. Pretože súd prvej inštancie správne posúdil spotrebiteľský úver ako bezúročný a bez poplatkov, postupoval v súlade so Zákonom o spotrebiteľských úveroch. Žalovaná na splatenie úveru zaplatila žalobcovi podľa jeho tvrdenia sumu 2 552,60 Eur a čerpała spolu sumu 1555,82 Eur, preto okresný súd správne žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

14. Vzhľadom na uvedené odvolací súd výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým žalobu zamietol (prvý výrok) ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil

15. Odvolací súd výrok rozsudku prvoinštančného súdu o trovách konania (druhý výrok) podľa § 388 CSP zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 CSP). Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že prvoinštančný súd pri svojom rozhodovaní o trovách konania správne aplikoval zásadu úspechu vyplývajúcu z ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. (od 01. 07. 2016 z ustanovenia § 255 ods. 1 CSP), ale nesprávne ju vyjadril vo výroku. Vzhľadom na okolnosti (úspešnosť žalovanej, ktorá si neuplatnila právo na náhradu trov konania) mal správne výrok o náhrade trov konania znieť, že žalovanej sa náhrada trov konania nepriznáva. Z uvedeného dôvodu odvolaciemu súdu neostala iná možnosť ako výrok rozsudku o trovách konania (druhý výrok) zmeniť.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalovaná bola v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešná a vzniklo jej proti žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania. Keďže si však žiadne trovy odvolacieho konania neuplatnila, odvolací súd jej ich nepriznal.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).